

Nejstarší písemná zmínka o Miletíně

V Miletíně dobře známe tu historii – bamberský biskup Otto, později svatořečený, putoval roku 1124 do Polska a dál do pohanských Prus a Pomořan, aby zde, jako věci zcela oddaný misionář, šířil křesťanství. Putoval z Bavor přes Čechy, navštívil Prahu, Sadskou a Miletín a pokračoval dál, směrem na Vratislav. V Miletíně, jak se traduje, jej český vévoda Vladislav slavně uvítal, hojně obdaroval a dále doprovodit dal. Tolik obecné shrnutí a Jan Nepomuk Lhota.

Odkud však tato zpráva pochází, kdo je jejím autorem a co nám může říct dalšího?

Miletínští dějepisci, Jandera, Lhota i Špringer, vycházeli vesměs ze starší dějepisné literatury, zejména z Dobnerova komentovaného latinského vydání Hájkovy kroniky (Annalium Hagecianorum..., část VI. 1094-1198, Praha 1782), Pubičkovy německé Chronologische Geschichte Böhmens (IV. část, Praha 1779), Pelcloy kroniky a dalších soudobých prací. Jejich prostřednictvím se dostáváme až k původním středověkým letopisům, které jsou však dnes, na rozdíl od doby před padesáti nebo stopadesáti lety, snadněji dostupné díky bohatým internetovým knihovnám.

Historická díla renesanční a barokní doby jsou, přes svoji jedinečnost, zatížena množstvím omylů, nepřesností a předsudků. Jejich autory byli historikové ze záliby, kteří často chybějící znalosti doháněli fantazií. To jim ovšem nelze zaslívat, principy vědecké kritiky přineslo až osvícenství a s pozitivistickým přístupem k dějinám přišlo až 19. století. Obecně známým je případ Hájkovy

kroniky, i v ostatních soudobých pracích však z dnešního pohledu nalézáme množství zásadních chyb. Ohledně našeho tématu – například Pubička považuje latinské jméno „Miletia“ za Mělník; amatérský historik Josef Mirovít Král v roce 1813 už sice správně píše o Miletíně, ale „Satischam“, Sadskou, uvádí jako Šárku...

Původ a podrobnosti nejstarší zmínky o Miletíně tak musíme

Otto von Bamberg

hledat v originálních životopisech Otty Bamberského. Těch je známo celkem šest, nejcennější svoji vypovídací hodnotou jsou první dva, které pořídili v druhé polovině 12. století Ottovi současníci, mniši bamberského kláštera Sv. Michala, Ebo a Herbord. Oba latinské texty vyšly již roku 1856 v edici, můžeme se tedy seznámit s jejich konkrétním obsahem.

Biskup Otto podnikl dvě misijní cesty do Pomořan, první v letech

1124 – 1125, druhou o tři roky později. Životopisy se zaměřují především na tu první, my tak můžeme sledovat biskupovu cestu na jaře 1124. Nejzajímavější je pro nás její počátek, kdy Otto se svým doprovodem překročil někdy na přelomu dubna a května Šumavu a vstoupil do Čech. Zde navštívil nejprve novotou zářící benediktýnský klášter v Kladrubech, pýchu tehdejšího českého knížete Vladislava I.

Ebo dále píše: *Nyní Vladislav, kníže český, poslal na to místo [t.j. do Kladrub] posly, naproti svatému otci, aby mu prokázali úctu a oddanost a poskytli mu doprovod až ke knížeti do Prahy. Zde kníže a Menhart, blahé paměti biskup města, společně s kněžími a lidmi, přijali jej zdvořile a věnovali mu mnoho darů, které on rozdal chudým. Biskup Menhart, bohem vyvolený, požíval privilegia osobního styku s Ottou a z lásky k němu pak opatroval místo, které milovaný navštívil, a udržoval vzpomínku na tuto událost.*

Pokračoval odtud svatý Otto do opatství v Sadské a pak se obrátil k Labi. V těchto krajích měl kníže Vladislav připravena pevná místa k odpočinku a to až na hranice Polska. Zde také poslové ctihodného Boleslava, knížete polského, setkali se s apoštolem naší doby a vybavili jej dostatkem zásob a proviantu na cestu do hlavního města Hnězdna. Poté přijel do diecéze Vratislavské, kde byl přijat s respektem a kde zůstal po dva dny. Třetího dne se přesunul do diecéze Poznaňské. Pozdržel se zde, rozseval sémě víry a zbožnosti v okolních krajích a během čtrnácti dnů dorazil do Hnězdna, hlavního města Polska.

Jak je zřejmé, Ebo se zaměřuje na biskupovu návštěvu v Praze, dále zmiňuje tehdy významnou kapitulou v Sadské a pak až cestu Slezskem a Polskem. O Miletínu ani zmínka. Naštěstí je tu ještě, o něco mladší, vyprávění Herbordovo:

Odtud přešel Český les, přes opatství Kladrubské, přijel jest do Prahy, odtud přes Sadskou, na místa církevní na břehu Labe, k hradu knížete českého, Miletínem zvaného, kde byl knížetem velkolepě přijat a obdarován. Dále přes jiný jeho hrad, Brdo zvaný, až k Němčí, městu knížete polského.

Toto jsou dvě základní a vlastně jediná, víceméně autentická svědectví, o biskupově cestě Čechami. Ostatní Ottovy životopisy (zejména dílo Ondřeje, opata výše zmíněného kláštera sv. Michala, z přelomu 15. a 16. století) již vycházejí z těchto dvou starších životopisů a další historické práce jsou už jen různými výklady a hledáním souvislostí. Na základě těchto dvou úryvků si tedy můžeme udělat základní obrázek o událostech, které poprvé v dějinách hovoří rovněž o Miletíně.

Biskup Otto bamberský bezpochyby učinil první zastávku v Čechách v klášteře v Kladrubech, který tehdy vládnoucí Přemyslovec Vladislav založil, a kde je také dosud pohřben. Zde se setkal s knížecím poselstvem, které jej

doprovodilo do Prahy. V Praze následovala okázalá ceremonie, kdy byl biskup přijat pražským biskupem Menhartem. Odtud Otta pokračoval do Sadské, pak se obrátil k severovýchodu, překročil Labe, navštívil Miletín a následně pokračoval, patrně po trase tradiční, obchodní „kladské“ stezky, na Jaroměř, Bardo, Niemczu a dnešní Wrocław.

Otázkou zůstává, kde byl tehdy kníže Vladislav – Ebo uvádí, že se s biskupem setkal v Praze, Herbord naznačuje setkání až v Miletíně. Možný je rovněž výklad, že v Praze kníže biskupa uvítal, osobně jej doprovázel a v Miletíně se s ním rozloučil – osobně se však přiklání k Herbordově verzi, nejen proto, že naznačuje větší význam Miletína. Pokud by kníže doprovázel biskupa osobně, proč jen do Miletína? Nedoprovázel by jej snad až na svůj skutečně pohraniční hrad, kladské Bardo /Brdo, odkud dál již se biskupa ujal polský doprovod? Víme, že Vladislav tehdy prožíval již závěr svého života, takřka přesně za rok po té zemřel. Možná mu již zdravotní stav nedovoloval velké cestování (tím spíše důstojný biskupův doprovod) a v Miletíně trávil delší čas odpočinku. Jsou to jen spekulace, nicméně tuto domněnku podporuje rovněž fakt, že biskup na své cestě opustil hlavní zemskou stezku, jež vedla v tradičním směru z Prahy na Hradec, Jaroměř

a Náchod, a odbočil k Miletínu, aby se pak na hlavní cestu vrátil. Jaký lepší by k tomu mohl mít důvod, než jediné setkání s českým knížetem?

Víc se již nedozvíme, další písemné prameny nemáme. Jedno je však zřejmé – Miletín již tehdy musel poskytovat dostatečné zázemí pro pobyt knížete a jeho družiny a podmínky pro přijetí vzácné návštěvy. Hrad, nebo středověká miletínská tvrz, musel nabídnout přiměřené prostory pro ubytování snad až několika desítek osob a koní a nelze zapomínat na to, že zde též nemohl chybět křesťanský kostelík. Přestože svoji strategickou funkci na okraji pomezního hvozdu s postupující kolonizací rychle ztrácel, zůstával Miletín v této době bezpochyby jedním z opěrných bodů přemyslovské knížecí moci ve východních Čechách.

autor článku: Jan Hlavatý

Literatura:

DOBNER, Gelasius: *Annalium Hagecianorum Animadversionibus Historico-chronologico-criticis Emendatorum*. Pars VI. Pragae 1782.

GRAESSE, Johann Georg Theodor: *Orbis Latinus*. Berlin 1909.

JANDERA, Josef Ladislav: *Über Miletin in Böhmen*. Prag 1830.

LHOTA, Jan Nepomuk: *Miletín nad Bystřicí. Jeho příběhy a památky*. Brno 1888.

PERTZ, Georg Heinrich (ed.): *Ebbonis Vita Ottonis Episcopi Babenbergensis*. In: *Monumenta Germaniae Historica. Scriptorum*, Tomus XII. Hannover 1856.

PERTZ, Georg Heinrich (ed.): *Herbordi Vita Ottonis Episcopi*. In: *Monumenta Germaniae Historica. Scriptorum*, Tomus XII. Hannover 1856.

ROBINSON, Charles H.: *The life of Otto, Apostle of Pomerania 1060-1139, by Ebo and Herbordus*. New York 1920.